

Arbeiðarapolitikkur skal rekast í samráð við fakfeløgin

Arbeiðarin skal hava fult endurgjald fyri prísvøkstur

Jóannes Dalsgaard
valevni
í Suðurstreymoy

Okkara samfelag hevur tey seinastu árin upplivað eina tímiliga framgongd sum ongantið áður. Hetta siggja øll, sum lita seg í kring og samanbera víðurskiptini í dag við samfelagsvíðurskiptini fyri 20 árum síðani.

Korrini eru partar av fólkinum, sum ikki hava fingið sín rættvísu lut í materiella vælstandi, vit hava skapt hesi árin. Her verður sjálvsagt hugsað um tey tímáløntu arbeiðsfólkini á landi.

A hvønn hátt eru so tey tímáløntu fyri vanbyti, og hvussu kann hetta broytast við lóggávu?

Hugsað verður her fyrst og fremst um sjúkradagpeningin, endurgjald fyri prishækkingum, trygd móti arbeiðsloysi og trygdina á arbeiðsplássinum.

Sjúkradagpeningaskipan endurskoast

Sjúkradagpeningaskipanin var eitt stórt framstig men nú má hon broytast, so eingin munur verður í millum tímálønt og fastlønt her. Peningur má latast frá fyrsta degi eins og læknaváttan ikki skal verða neyðug fyrr enn eftir fjórða dag. Javnaðarflokkurin stríddist í árvís fyri sjúkralønt til tímálønt. Hann er greiðir yvir teir skeivleikar, sum eru í skipanini og fer at virka fyri at rætta upp á hesar.

Reallønar trygging

Størsta hótanin móti reallønini eru tær áhaldandi prishækkingar, ið eyðkenna okkara samfelag. Tað er tí alturáðandi at fáa til vega eina pristalsviðgerð av tímálønum, ið gevur fult endurgjald fyri prísvøkstur. Lætt verður hetta ikki — tað má blankt viðgangast, tí teir borgarligu flokkarnir óttast fyri, at pristalsviðgerð av tímálønum, skal virka inflatións-kapandi. Tað er tí umráðandi, at teir borgarligu flokkarnir ikki fáa so nógv vald, at tað skal kunna eydnast teimum framvegis at forða einasri rimuligari og skilagðari pristalsviðgerð av tímálønum.

Arbeiðsloysis-trygging

Tað verður ofta ført fram, at móti einki arbeiðsloysis er í Føroyum. Hetta er sjálvsagt ikki heilt beint. Tað,

sum hugsað verður um, tá soleiðis verður tikið til, er hetta, at vit ikki hava tað heilt stóra stóra arbeiðsloysis, sum grannar okkara. Vit vita øll, at vinnuløysi er í uppløgum og tverri millum tey ungu — serliga millum kvinnur og ungar gentur.

Móti hesum eru bert tvey ráð:

Fyri tað fyrsta alla tíðina at føra ein aktivan búskaparpolitikk við tí eina høvuðsmáli, at øll skulu hava arbeiði. Hetta letur seg gera, men hetta letur seg neyvan gera við einum borgarligum tingmeiriluta, um vit døma eftir, hvussuleiðis teir borgarligu føra búskaparpolitikk í okkara grannaløndum t.d. Svøríki og í Bretlandi, har triggar milliónir eru úttan arbeiði.

Fyri tað næsta má og skal nú ein arbeiðsloysis-trygging setast á stovn, tí sjálvsagt kunnu her koma so stórir trupulleikar, at sjálfviti ikki tann skilabesti búskaparpolitikkur kann bjarga okkum undan einum ávisum vinnuløysi. Tað verður ofta frá borgarligari síðu sagt i móti einki arbeiðsloysis-trygging, at hon verður ov dyr tí hon krevur ov stóra umstíting. Hetta er als ikki neyðugt, tí sjálfviti lata vit fakfeløgin sjálvi umsita bæði arbeiðsloysispening og arbeiðsávising, eins og tey skuldu umsitið sjúkradagpeningin.

Tryggin

Eitt mál, ið er av størsta týdningi fyri tað arbeiðs-

andi fólk, er tryggin á arbeiðsplássinum.

Lógin um arbeiðaravertd og trygd á arbeiðsplássinum er væl nýtlig sum hon er, tí hon er ein rammulóg. Tað vil siga, at tað er upp til myndugleikar, arbeiðsgevarar og arbeiðsfólk at fáa hana at virka so, at hon veruliga verður til gagn og trygd fyri arbeiðsfólki.

Hvussu kann hetta gerast?

Tað kann gerast við at geva arbeiðseftirlitinum tær játtanir, ið tí tørvar fyrt at gerast nóg effektivt, og hetta kann gerast við einari miðvisari og umfatandi útbúgving av álitisfólki og trygdarumboðum á arbeiðsplássinum.

Hesi eiga samstundis við log at verða vard i móti uppsagn ella líknandi móttøkum frá arbeiðsgevarans síðu. Hesari her nevndu útbúgving eiga fakfeløgin sjálf at skipa fyri, meðan tað almenna skal gjalda hana av tí, at tað er ein sjálvsøgd samfelagsuppgáva at tryggja liv og limir arbeiðaranna.

Ein hevur varhugan av, at just á hesum øki er nakað við at henda nú takkað verðið framskygndum og dugnaligum fakfelagsfólki. Tað er tí umráðandi, at hesi fólk, og tað tey eru við at seta í gongd, verða stuðlað, av tí almenna. Í heila tikið er tað umráðandi, at allur politikkur, ið viðkemur arbeiðsfólkinum verður formaður og førdur í samráð við fakfeløgin og ikki imóti teirra ráðum.

Joannes Dalsgaard

Slóðaði fyri nýttímans flotinum

Ólavur Heinesen
valevni
í Eysturoynni

Í grunnsjónarmiðum javnaðarflokksins stendur: Øll hava rætt til arbeiði. Tað er eitt samfelagsmál at tryggja øllum arbeiði og rættvísu úrtøku av arbeiðinum, soleiðis at stóðgur framúrverður verður at skapa stóðugt betri livilíkindi.

Í okkara føroyska samfelag er vinnulivið so hattað, at tað almenna skapar tær fíggjarligu fortreytnar, meðan tað eru feløg og einstaklingar, ið útvega sær skip og virkir, við at gera brúk av teimum møguleikum, ið tað almenna hevur at bjóða.

Teir fíggjargarmøguleikar, ið kunnu troystast, eru beinleiðis stuðul, almenn veðhald og fígging frá almennum stovnum.

Okkara vinnuliv er í høvuðsheitum fiskivinna og idnaður við tilknýti til fiskivinnuna, so um skipasmíðjur, maskinverkstæð og virkir, ið tilvirka fiskireiðskap.

Hesin partur av okkara vinnulivi er í dag rættuliga nútímans. At okkara vinnuliv er so nútímans skyldast, at tað almenna og teir, ið virka í vinnulivinum í felagskapi hava funnið nýttuligar loysnir og troyst teir møguleikar, ið hava givist.

Tað almenna og privata mugu framhaldandi hava eitt grundleggjandi álit hvørt á øðrum, soleiðis at tað samarbeiði og samvinna, ið hevur verið higar til dags, verður at halda fram og útbyggja, soleiðis at vit í framtíðini koma at hava eitt mennandi vinnuliv og vinnulivspolitik.

Hyggja vit 20 ár aftur í tíðina kom hópur av nýggjum fiskiferum til Føroyar. Javnaðarflokkurin sat við landsins leiðslu og slóðaði fyri, at hesi skip kundu koma til

landið. Her byrjaði ein nýggj tíð, vit finga ein eftir tíðini nútímans flota, hava síðani fingið bygt nýggj skip og virkir á landi, ið kunna tilvirka ein stóran part av teirri veiðu hesi skip leggja upp. Her er eitt úrslit av, har tað almenna og tað privata ginga saman og loystu eina vinnulivs- og samfelagsuppgávu.

Í dag eru veiðumøguleikarnir munandi skerdir, og hava vit nú næstan bert okkara eigna landgrunn at lita á. Tað vit ídag fiska á nær- og miðleiðunum verður nærur alt lagt upp á okkara fiskavirkjun. So stótt eru arbeiðsplássini umborð á hesum skipum og á fiskavirkjunum ein tann tydingarmesti vinnutáttur her á landi.

Hoast tað er ein stórir partur av teimum ið hesari vinnu soleiðis fyri, at tey ikki kunnu fáa eina rimuliga úrtøku. At soleiðis er, skyldast m.a. at teir, ið eru við bátunum ikki kunnu fáa ein fiskapris, ið fylgir hinum prishækkanunum í samfelagnum. Við alt størri veiðrav-markingum mugu fiskaprisirnir regulerast soleiðis, at teir, ið fiska, hóast skerdar veiðumøguleikar og prishækkanir kunnu fáa eina rimuliga inntøku.

Ikki fáa øll fiskavirkini líka javna ráverutílførlu. Tað víðurur, at arbeiðsplássini á ávisum virkjum, ikki kugnu bjóða alt arbeiði til fólk, ið, ið er neyðugt, um tey skulu fáa eina rimuliga inntøku.

Her mugu møguleikar skapast, soleiðis at øll virkir í størst møgulegan mun fáa eina so javna ráverutílførlu, at arbeiðsfólk ikki fáa sína ársinntøku á virkinum.

Javnaðarflokkurin hevur havt ávirkan á tann politikk, ið hevur verið førdur nú gjøgnum nógv ár. Nógv er nátt, men enn eru tøk at taka. Vit mugu tillaga okkara fiskivinnupolitikk til broytingar, ið koma inn á okkum úttanfrá.

Javnaðarflokkurin vil virka fyri, at vinnulivið verður gangandi, at tey, ið starvast í vinnuni, kunnu fáa sína úrtøku, og at arbeiðsloysis verður hildið frá durum.

Leygardagin verður farið á val. Javnaðarflokkurin hevur vist ábyrgd.

Far á val, vis javnaðarflokkinum álit.

Gott val.

At draga eina línu

Vit, sum búgva í Føroyum, hava fingið hetta landið at liva og virka í við teimum møguleikum, sum frá skaparans hond eru givnir, og sum vit tí eiga at nýta og gera brúk av á skilabesta hátt.

Tey, ið undan fóru, lótu okkum upp í hendi tað, sum tey høvdu lagt úr hondum og bygt upp, og sum vit kunnu byggja á og føra víðari.

Sum borgarar í hesum landi hava vit ábyrgd hvør fyri øðrum á ymiskan hátt og helst hjá teimum, sum vera vald at manna Føroya lóting, er henda

ábyrgd krevjandi. Tí allar politiskar avgerðir koma á ein ella annan hátt at gripa inn í og hava ávirkan á víðurskiptini hjá tí einstaka.

Tað má vera skyldan hjá teimum, ið skulu lóggeva, altíð at minnst til, at tað eru víðurskipti hjá øðrum menniskjum ein arbeiðir við, og tí mugu allar góðar kreftir sameinast í hesum at finna loysnir og taka avgerðir, sum virka rættvíst til gagns fyri hitt einstaka menniskja og tjóðina alla.

Hetta er eitt mál og mið hin einstaki tinglimurin

eigur at seta sær. Draga tey fólkavaldu umboðini eina línu við hesum setningi fyri eyga, so trúgvini fer, at tað eisini í framtíðini fer at spyrjast nakað gott og gagnligt burtúr.

Hin føroyska tjóðin hevur upplivað lagnutiðir har samanhalðið í fólkinum var ein treyt fyri at yvirliva og sum víðurskiptini vinst á laga seg, eigur veljarin tí at vera vakin fyri øllum spjaldandi kreftum og samlast um menn og kvinnur, sum kenna tað sum fremstu skyldu sína at taka á seg ábyrgdina fyri landsins stýri í

Hilmar Bech
valevni
í Suðuroy

komandi tíðum. Og hetta vilja umboð Javnaðarflokksins gera.